

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРАВОСУДДЯ

В И С Н О В О К

щодо проекту Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо корпоративних договорів (реєстр. № 4470 від 19 квітня 2016 року)

Комітет з питань правової політики та правосуддя розглянув на своєму засіданні 06 вересня 2016 року (протокол № 50) на відповідність Конституції України проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо корпоративних договорів (реєстр. № 4470 від 19 квітня 2016 року) (далі – Законопроект), поданий народними депутатами України Пташник В.Ю. та іншими.

Згідно з пояснювальною запискою до Законопроекту він розроблений з метою підвищення рівня корпоративного управління в акціонерних товариствах та товариствах з обмеженою відповідальністю.

Для досягнення мети пропонується внести зміни до Цивільного кодексу України і законів України «Про господарські товариства», «Про цінні папери та фондовий ринок» та «Про акціонерні товариства», згідно яких передбачається опціонний договір як окремий вид цивільно-правових договорів, встановлюється право видавати безвідкличні довіреності з корпоративних прав, а також регулюються питання укладення акціонерами акціонерних товариств та учасниками (засновниками) товариств з обмеженою відповідальністю договорів про реалізацію прав учасників (засновників) цих товариств.

Вирішуючи питання про відповідність Законопроекту положенням Конституції України, Комітет виходить з такого.

У Конституції України визначається, що Україна є правою державою (стаття 1), органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених цією Конституцією межах і відповідно до законів України (частина друга статті 6), закони та інші нормативно-правові

акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй (частина друга статті 8), органи державної влади зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України (частина друга статті 19).

Україна є демократичною, правовою державою, в якій людина визнається найвищою соціальною цінністю, а її права і свободи та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави (статті 1, 3 Конституції України).

Основний Закон України закріпив за кожним право на власність (стаття 41) і право на підприємницьку діяльність (стаття 42). Правовий режим власності та правові засади і гарантії підприємництва визначаються виключно законами України (пункти 7, 8 частини першої статті 92 Конституції України).

Єдиним органом законодавчої влади в Україні є парламент – Верховна Рада України, до повноважень якої належить прийняття законів (стаття 75, пункт 3 частини першої статті 85 Конституції України).

Через законодавче регулювання правовідносин власності і підприємництва держава виконує конституційні обов'язки щодо відповідальності перед людиною за свою діяльність, забезпечення захисту прав усіх суб'єктів права власності і господарювання та захисту конкуренції у підприємницькій діяльності (частина друга статті 3, частина четверта статті 13, частина третя статті 42 Конституції України).

Конституційний Суд України у Рішенні від 12 січня 2010 року № 1-рп/2010 зазначив, що конституційні права, передбачені частиною першою статті 41 та частиною першою статті 42 Основного Закону України, „особи можуть реалізовувати, зокрема, через товариства“ (абзац перший підпункту 3.1 пункту 3 мотивувальної частини), які є юридичними особами (частина третя статті 79 Господарського кодексу України, стаття 1 Закону України «Про господарські товариства»).

Разом з тим, варто зауважити, що загальна спрямованість Законопроекту узгоджується із частиною першою статті 9 Конституції України, згідно із якою чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України. Так, ратифікувавши Угоду про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, Україна зобов'язалася співробітничати з Європейським Союзом у сфері корпоративного управління, а саме, з питань подальшого розвитку політики корпоративного управління відповідно до міжнародних стандартів, а також поступового наближення до правил та рекомендацій ЄС у цій сфері (стаття 387).

Водночас, члени Комітету не підтримують включення до Цивільного кодексу України нової статті 246¹, оскільки цей Кодекс містить загальні

положення щодо регулювання питання представництва за довіреністю. Крім того, Цивільний кодекс України надає право законом встановлювати право особи видавати безвідкличні довіреності (частина четверта статті 249), а положення зазначеної статті регулюють саме питання видачі особою безвідкличної довіреності з корпоративних прав, тому доречно щоб ці положення були передбачені у спеціальних законодавчих актах про акціонерні та господарські товариства (закони України «Про акціонерне товариство» та «Про господарські товариства»).

Законопроектом також запропоновано передбачити опціонний договір як окремий вид цивільно-правових договорів.

Так, за опціонним договором одна сторона на умовах, передбачених цим договором, має право вимагати в установлений договором строк від іншої сторони вчинення передбачених опціонним договором дій (в тому числі сплатити усі грошові кошти або прийняти майно) і при цьому, якщо перша сторона не заявити вимогу у зазначеній строк, дія опціонного договору припиняється.

У зв'язку з цим, варто звернути увагу на необхідність більш ретельного узгодження змісту терміну «опціонний договір», що застосовується у цьому Законопроекті, з змістом відповідних термінів у Податковому кодексі України. Зазначимо також, що це дозволить уникнути різного змісту відповідних положень в двох різних законодавчих актах, наслідком якого, зазвичай, є поява різного роду законодавчих колізій.

Зокрема, це стосується визначення змісту термінів: «дериватив» та «опціон».

Так, відповідно до підпункту 14.1.45. пункту 14.1 статті 14 Податкового кодексу України опціон відноситься до деривативів. Податковим Кодексом України визначено, що дериватив – стандартний документ, що засвідчує право та/або зобов'язання придбати чи продати у майбутньому цінні папери, матеріальні або нематеріальні активи, а також кошти на визначених ним умовах. Стандартна (типова) форма деривативів і порядок їх випуску та обігу встановлюються законодавством.

Згідно із підпунктом 14.1.45.2. пункту 14.1 статті 14 Податкового кодексу України опціон – цивільно-правовий договір, згідно з яким одна сторона контракту одержує право на придбання (продаж) базового активу, а інша сторона бере на себе безумовне зобов'язання продати (придбати) базовий актив у майбутньому протягом строку дії опціону чи на встановлену дату (дату виконання) за визначеною під час укладання такого контракту ціною базового активу. За умовами опціону покупець виплачує продавцю премію опціону.

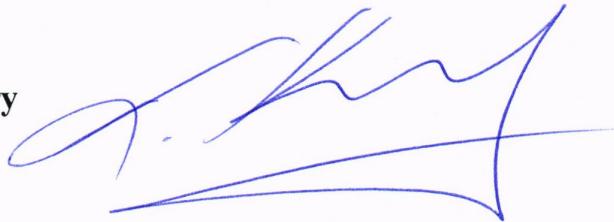
Що стосується питання доповнення Цивільного кодексу України новою главою 77¹ «Опціонний договір», то члени Комітету вважають, що відносини за опціонними договорами слід врегулювати у спеціальних законах України з

питань регулювання ринків фінансових послуг, цінних паперів та їх похідних (закони України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні», «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг», «Про цінні папери та фондовий ринок» тощо), оскільки сфераю застосування таких договорів є саме фінансовий ринок. При цьому, треба розуміти, що форвардний контракт, ф'ючерсний контракт та опціон, які об'єднані загальним поняттям – деривативи, являють собою конкретний вид попередніх договорів, загальні положення про можливість і порядок укладення яких вже врегульовано як Цивільним (стаття 635), так і Господарським кодексами України (стаття 182).

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України, проаналізувавши Законопроект, вважає, що за результатами розгляду в першому читанні його доцільно повернути на доопрацювання.

Враховуючи викладене, Комітет дійшов висновку, що проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо корпоративних договорів (реєстр. № 4470 від 19 квітня 2016 року), поданий народними депутатами України Пташник В.Ю. та іншими, не суперечить положенням Конституції України.

Голова Комітету

Р.П. КНЯЗЕВИЧ